

LEEFOMGEVING

Zeeschildpad

De zeeschildpad is een reptiel. Ze leven in **oceanen**. Ze kunnen lang onder water zwemmen. De zeeschildpadden zorgen goed voor de oceanen, omdat ze diertjes eten waar anders teveel van komen.

School

Een school staat in een **woonwijk**. Daar wonen gezinnen. Hoe meer verschillende mensen in de woonwijk wonen, hoe meer verschillende kinderen, juffen en meesters op de school.

Ook elk schoolplein is anders. Staan er veel bomen of liggen er veel tegels? Elk dier vindt wat anders fijn. Hoe het schoolplein eruit ziet bepaalt wat jij er kunt ontdekken!

Aardappel

De aardappel groeit **onder de grond** aan een aardappelplant. Dit gebeurt op boerenakkers in losgemaakte aarde. Daar kan de aardappelplant het beste in groeien. Een deel van de ondergrondse stengels van de plant wordt dikker en groeit uit tot een knol. De boer doet zijn best om de omgeving van de plant zo perfect mogelijk te maken. Hij zorgt voor vrienden die de vijanden bestrijden. Zo kan de aardappel ongestoord groeien. Maar één ding heeft de boer niet in de hand en dat is het weer...

Eik

De eikenboom staat in het **bos**. De eik is zelf een omgeving voor talloze diertjes, zoals insecten, vogels, knaagdieren, vleermuizen, vlinders, maar ook parasieten en zwammen. De eik heeft teveel bewoners om op te noemen. Zou je niet zeggen, hè? De stam heeft diepe groeven, daartussen is het lekker warm en beschermt voor vele diertjes!

Merel

De merel doet niets liever dan in de **border** rond scharrelen. Dit is een deel van de achtertuin waar planten en bloemen groeien. Ze zijn op zoek naar insecten. Maar eigenlijk overal waar grasvelden, bomen en struiken zijn, zijn merels. Dus ook in weilanden of in de berm langs de weg!

Heeft jouw tuin genoeg plekjes waar de merel zich thuis zou voelen?

VOEDSEL

Eik

Een eik is een plant en een plant heeft **zonlicht**, **lucht** en **water** nodig om te groeien. Hier maakt hij zijn eigen eten van. De groene bladeren aan de eik hebben kleine mondjes waarmee ze koolstofdioxide opnemen uit de lucht. Als de zon op de bladeren schijnt, wordt in het blad van koolstofdioxide en water, suiker en zuurstof gemaakt. **Suiker** gebruikt de plant om te groeien. Dit is zijn eten. De zuurstof heeft hij niet nodig en laat hij vrij. De eik is zelf ook voedsel voor andere dieren. De eikels zijn voedsel voor vogels, wilde zwijnen, knaagdieren. Van de bladeren kunnen rupsen, insecten en bladvlinders leven. Op en in de stam van de eik leven kevers en mieren. Spechten en vleermuizen hebben nesthollen in de bast. Zij eten de insecten op de eik. Ook groeien varens en paddenstoelen op de eik. Voor hun is de eik ook voedsel. Best een belangrijke boom dus!

Zeeschildpad

Zeeschildpadden eten **kwallen**, **kreeften** en **inktvissen**. Sommige soorten eten ook sponzen of zeegras. Lijkt jou dit ook lekker?

School

Van voedsel word jij sterk en kun jij groeien. Maar waar wordt een school sterk van? Er zijn twee:

1. **Gezond eten** is belangrijk voor juffen, meesters, kinderen. Jij kunt dan goed leren.
2. Op school leer jij van de juf of meester, maar ook van andere kinderen. Je helpt en leert van elkaar. Je deelt kennis en daar groeien we van.

Kennis is eigenlijk een soort eten voor je hersenen, dus!

Aardappel

De aardappelplant heeft net als andere planten **zonlicht**, **lucht** en **water** nodig om te groeien. Daar maakt hij zijn eten van. Uit de grond haalt hij met zijn wortels water. De groene bladeren boven de grond hebben kleine mondjes waarmee ze koolstofdioxide opnemen uit de lucht. Als de zon op de bladeren schijnt, wordt in het blad van koolstofdioxide en water, suiker en zuurstof gemaakt. **Suiker** gebruikt de plant om te groeien, maar de zuurstof heeft hij niet nodig, die laat hij weer vrij in de lucht. Alle suiker die de aardappelplant teveel heeft, brengt hij naar de knollen, de aardappels. Hier noemen we die suikers ook wel zetmeel. Omdat mensen en dieren niet zomaar suikers kunnen maken van water, lucht en zonlicht, hebben wij de aardappel nodig. Het is belangrijk eten met koolhydraten, vitamines, en nog veel meer! Het geeft ons energie en houdt ons gezond!

Merel

De merel smult van **wormen**, **insecten**, bodemdiertjes als **slakken** en **besjes**...

VIJANDEN

Zeeschildpad

De grootste vijanden van de zeeschildpad zijn **mensen**. Zij jagen op hun vlees, vet en schilden. Waarom is de mens nog meer een vijand? Wij maken van de zee een plastic soep. Dit is heel gevaarlijk voor de zeeschildpad!

Ook een paar dieren zijn vijanden. **Reptielen** en **wasberen** beroven nesten van zeeschildpadden. En zeker jonge schildpadden moeten oppassen voor **krabben** en **vogels** die de kleintjes als lekkere hapjes zien...

Eik

De eik houdt niet van **parasieten**, **galwespen**, **vliegende hertjes** en **eikenprachtkevers**. Die eten van de boom!

School

Wist je dat een vijand van de school **ziektes** zijn? Als er juffen, meesters en kinderen ziek zijn, kunnen zij niet naar school. Niet handig! De school krijgt geld van de overheid. Maar wat als zij **te weinig geld** geven? Dan zijn er misschien wel te weinig tafels, stoelen, schriften, tablets of zelfs juffen en meesters!

En wat dacht je van **pesten**? Daar wordt het op school ook niet fijner en veiliger van. Zeker maar niet doen, dus!

Merel

Hun eigen poep is een vijand! In de poep van de merel zitten bacteriën die hun jongen ziek kunnen maken. **Katten** zijn ook vijanden. Omdat merels hun nesten vaak laag bouwen in bomen of struiken, kunnen katten het nest gemakkelijk vinden en veel vogeltjes overleven dat niet...

In de **winter** zijn er geen wormen in de bodem te vinden. Er is dan dus weinig te eten. Sommige merels vliegen daarom naar het zuiden. Gelukkig helpen mensen merels ook door vogelvoer in de tuin te leggen.

Aardappel

De aardappel heeft nogal wat vijanden:

1. **Insectenplagen**. Die vreten de plant op!
2. **Droogte**. Dan heeft hij geen water en kan hij geen eten (suiker) maken om te groeien.
3. **Teveel regen**. De grond wordt dan te nat en dan gaan de aardappels rotten.
4. **De aardappelziekte**.
5. **Onkruid**. Dit steelt voedingsstoffen van de aardappel.
6. Ongedierte als **veldmuizen**. Die eten de aardappels op.
7. Als de aardappels zijn geoogst en in de schuur liggen, liggen er nog meer gevaren op de loer. Denk maar eens aan schimmels, warmte, muizen en ongedierte...

VRIENDEN

Zeeschildpad

Een zeeschildpad is zijn eigen vriend. Door zijn sterke poten kan hij snel zwemmen en diepe kuilen graven voor de eitjes. Zijn schild beschermt goed tegen roofdieren in de zee. Deze is zo hard, dat ze het niet eens hoeven te proberen hem op te eten! Behalve de haai. Die kan dat. De orca is daarom ook een vriend. Die eet namelijk de haai op.

Merel

De merel is een vriend van zichzelf. Zijn handige snavel zorgt ervoor dat hij goed kleine diertjes kan oppakken. Merels hebben ook een superkracht. Ze kunnen zich goed aanpassen aan het gebied waarin ze leven.

Merels hebben gras of bos nodig. Dit zijn zijn vrienden. Zijn eigen braakballen zijn ook vrienden. De zaadjes in de braakballen zorgen namelijk voor een nieuwe plant. Zo zorgen merels er zelf voor dat ze kunnen blijven bestaan!

School

Wie zijn de vrienden van de school? De kinderen natuurlijk! Door respectvol met elkaar om te gaan, wordt het een plek waar iedereen graag naartoe gaat. Ook de directeur, juffen en meesters zijn vrienden. Zij zorgen ervoor dat alles goed gaat en dat jij kunt leren. Ook zijn de ouders goede vrienden...

Eik

Vogels en knaagdieren zijn vrienden van de eik. Zij nemen eikels mee en verstoppen die ergens voor in de winter. Ze eten ze niet allemaal op. Eikels die overblijven kunnen dan uitgroeien tot nieuwe eikenbomen! Vogels en knaagdieren zijn ook vrienden van de eik omdat ze insecten die op de eik zitten opeten. Ze zorgen ervoor dat insecten de eikenboom niet helemaal opeten. De eikenboom is ook zijn eigen vriend. Om te overleven laat hij in de herfst zijn bladeren los. Die ruimen zijn andere vrienden (pissebedden, wormen, duizendpoten, paddenstoelen, zwammen, bacteriën en schimmels) netjes voor hem op! De eik is ook een vriend van de mens doordat hij zorgt voor zuurstof. En dat hebben wij nodig!

Aardappel

De aardappel is zijn eigen vriend. De buitenste schil van een knol is namelijk zo dik, dat het beschermt tegen kleine diertjes en vochtverlies. Zo blijft de aardappel lekker. De aardappel is ook zijn eigen vriend omdat uit zijn eigen aardappel weer een nieuwe aardappelplant kan groeien. En daar komen dan weer meer aardappelen van. Hoe slim!

Natuurlijk is de boer ook een goede vriend. Die zorgt goed voor zijn knollen. Hij plaatst bloemenranden om zijn akker, die insecten aantrekken die andere insectenplagen tegengaan. Ook lokt de boer haviken en uilen. Die eten de veldmuizen die de aardappelen bedreigen. Goede vrienden dus!

